

Analiza mediului antreprenorial la nivelul regiunii Nord-Vest

Antreprenoriatul are un rol fundamental în economia unei regiuni sau a unei țări. Studiile au demonstrat de-a lungul timpului faptul că acolo unde avem un antreprenorat puternic, nivelul de viață crește pentru toți cetățenii întrucât dezvoltarea spiritului antreprenorial atrage după sine adaptarea mult mai rapidă a economiei la cerințele contemporaneității și duce la creșterea competitivității economice.

Nivelul de dezvoltare antreprenorială a unei societăți devine un indicator nu doar pentru creșterea economică ci afectează în mod direct piața forței de muncă, inovarea socială dar și integrarea socială. Aceasta este logica care a stat în spatele adoptării, la nivel european a unei politici de sprijinire a antreprenoriatului, la nivelul Strategiei Europa 2020 existând ca țintă dezvoltarea unui climat care crește și dezvoltă energiile antreprenoriale la nivel european.

În consecință directă a acestei abordări la nivel european au fost luate primele măsuri la nivelul încurajării și susținerii antreprenoriatului național, pe mai multe paliere: măsuri (timide) de debirocratizare a procedurilor administrative de înființare și organizare a întreprinderilor; crearea treptată a unei culturi antreprenoriale, inclusiv prin introducerea educației antreprenoriale ca și materie în programa de liceu, crearea de medii alternative de training pentru antreprenori prin încurajarea învățării pe tot parcursul vieții – susținute de clusterelor și incubatoarele de afaceri. Însă cea mai spinoasă problemă a stimulării inițiativei antreprenoriale rămâne finanțarea, iar soluția pentru această problemă în România a venit prin intermediul unor programe cu finanțare nerambursabilă – națională (Start-up Nation) și europeană (Start-up Plus) și în foarte mică măsură prin sprijinul băncilor.

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 menționează antreprenoriatul drept unul din mijloacele prin care economia națională se poate transforma într-una competitivă: „Pe plan economic este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care beneficiază cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare **va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul să-și poată realiza material și aspirațiunile**”. De asemenea, una din țintele Strategiei o reprezintă “Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare”.

Însă succesul unui Start-Up este strâns legat de climatul de afaceri. Conform raportului „Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria” al Băncii Mondiale, România a

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

făcut progrese semnificative în îmbunătățirea mediului antreprenorial. Raportul argumentează că România a înregistrat progrese mai mari decât orice alt stat membru UE, cu excepția Poloniei, din punct de vedere al alinierii la cele mai bune practici în domeniul legislației aplicabile mediului de afaceri. Acest lucru este deosebit de important pentru întreprinderile mici și mijlocii, care reprezintă mai mult de 98% din toate întreprinderile la nivel UE și asigură circa 66% din locurile de muncă din sectorul privat.

Prezenta analiză este construită pe mai multe paliere: realizarea unei radiografii a mediului antreprenorial la nivelul Regiunii Nord Vest prin preluarea datelor privind dezvoltarea economică a regiunii Nord-Vest așa cum apar ele în documentele programatice elaborate la nivel regional și corelarea rezultatelor proiectului SUS!-START UP SMART! cu situația mediului antreprenorial din regiune. Vor fi analizate în acest context și informațiile cu privire la avantajele și dezavantajele pe care le are un antreprenor care își dorește înființarea unei afaceri în această regiune. Cea de a doua parte a analizei va fi dedicată percepției antreprenorilor cu privire la oportunitățile de dezvoltare și măsurile de răspuns adoptate în fața provocărilor economice generate de criza COVID 19.

Metodologia cercetării

Având în vedere faptul că tema prezentei analize este una de interes nu doar pentru decidenți și societatea civilă ci este o preocupare la nivel european, există o varietate foarte mare de documente relevante în cauză, motiv pentru care vom apela la metoda analizei documentelor sociale pentru a identifica elementele caracteristice ale mediului antreprenorial în Regiunea Nord-Vest, pentru a analiza rolul inovării sociale și al cercetării-dezvoltării în cadrul operatorilor economici din regiune.

Ca determinanți ai documentelor sociale ce urmează a fi analizate putem spune că acestea sunt documente sociale oficiale, cifrice și statistice și documente programatice asumate sau aflate la nivelul dezbaterii publice. Printre documentele care urmează să fie analizate și din care, în cele ce urmează vom prelua informații, menționăm următoarele:

- Planul De Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027 elaborat de ADR Nord-Vest
- Documente emise de Institutul Național de Statistică, dintre care enumerăm:
 - o Tendințe în evoluția activității economice
 - o Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor din România 2020
 - o Principalii indicatori economico-sociali la nivel regional
- Operațiuni în registrul central al comerțului – sinteză statistică a datelor din registrul central al comerțului la 31 octombrie 2020
- Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (Ris3 N-V) 2021-2027

Metoda anchetei sociale prin aplicarea tehnicii chestionarului va fi utilizată pentru identificarea opiniilor, atitudinilor și valorilor antreprenorilor implicați în proiectul SUS!-START UP SMART!. Astfel, ancheta sociologică combină modalitatea interogativă de obținere a informațiilor cu studiul documentelor și cu observația științifică. Deși linia de demarcație între ce se înțelege prin „cercetare sociologică de teren” și „anchetă sociologică” este destul de fragilă în plan teoretic, metoda pentru

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

care optăm este cea a anchetei sociologice prin utilizarea, în principal, a chestionarului și interviului pentru obținerea informațiilor și nerecurgerea la experiment. Pe de altă parte, față de sondajul de opinie publică ancheta sociologică se diferențiază prin aceea că are ca scop nu numai cunoașterea aspectelor subiective (opinii, atitudinii, aspirații, interese etc.), dar și a celor obiective (identificarea condițiilor de dezvoltare a afacerii, impedimentele creșterii, adaptabilitatea în cazul unei viitoare crize economice generate de pandemie). În același timp, pe lângă tehnica chestionarului am apelat la analiza documentelor proiectului pentru verificarea anumitor informații și identificarea altor categorii de informații.

Analiza dezvoltării economice a fost axată pe două dimensiuni: cantitativă și calitativă. Dimensiunea cantitativă presupune măsurarea beneficiilor aduse de creșterea avuției și a nivelului veniturilor, gradul de disponibilitate al bunurilor și serviciilor, dar și îmbunătățirea securității sociale, pe când dimensiunea calitativă presupune realizarea unei echități sociale puternice cu scopul realizării dezvoltării durabile și sustenabile. Indicatorii constituie setul de mărimi particularizate, care conferă o prezentare a unei regiuni, într-o perioadă de timp, reprezentând instrumente de măsurare a activității regiunii în condițiile unor schimbări. Scopul utilizării indicatorilor de dezvoltare regională este de a afla stadiul/situația în care se află regiunea și modalitățile de rezolvare a problemelor acesteia. Utilizarea indicatorilor regionali și zonali oferă cunoașterea regiunilor, instrumente informaționale utile în identificarea mijloacelor de măsurare a diferitelor aspecte la nivel regional. Acesta este motivul pentru care, în integrarea datelor obținute ne-am referit în permanență la parametrii regionali și nu la cei naționali, nu doar în analiza diagnostic a chestiunilor de ordin antreprenorial ci și în integrarea rezultatelor proiectului.

Ancheta își propune să urmărească dacă tipologia întreprinderilor nou înființate în cadrul proiectului, în funcție de obiectul de activitate, respectă structura întâlnită la nivel regional; măsura în care numărul de angajați este comparabil cu numărul mediu de angajați pe întreprindere așa cum apare el la nivel regional, verificarea încadrării în varianta proporțională – în ce măsură întreprinderile nou-create reflectă la nivelul distribuției o proporție a tipologiilor din populația de referință la nivelul regiunii.

Orice analiza care face referire la sectorul antreprenorial al unei regiuni trebuie să ia în calcul mai mulți parametri, printre care și rezultatele economice, specializările funcționale, sporul natural al întreprinderilor, investițiile străine. Se poate realiza în acest fel o imagine a gradului de specializare funcțională pe zone și sectoare de activitate, pot fi identificate concentrările economice zonale.

Mediul antreprenorial al regiunii Nord – Vest

Pentru realizarea acestei descrieri am apelat la documentele sociale anterior menționate, așa cum sunt ele disponibile pe site-urile instituțiilor publice – Ard Nord-Vest, Institutul Național de Statistică, Direcțiile județene de statistică ale județelor Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj, respectiv Oficiul Național Registrul Comerțului. Potrivit datelor de referință, informațiile privind o serie dintre indicatori se opresc la nivelul anului 2017, altele la nivelul anului 2018.

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

La nivelul regiunii Nord – Vest se înregistrează în ultimii ani o creștere constantă atât în ceea ce privește PIB-ul regional. Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării și 13,11% din populația totală (creștere de la 12,92% în 2012), Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,78 % la formarea PIB-ului național, ocupând pentru ultimii patru ani locul 3 la nivel național, cu o valoare de 90,116.70 milioane lei (20,237.00 milioane euro) în anul 2016, în creștere cu 3% față de nivelul anului 2015.

În interiorul regiunii, județul Cluj contribuie în proporția cea mai mare la formarea PIB-ului regional (cu o medie de aproape 39%), urmat de județele Bihor (peste 19,6%) și Maramureș (cca 14.4%).

Performanța economică a regiunii NV este susținută în principal de concentrarea mare de companii, comparativ cu celelalte regiuni ale țării.

Numărul de întreprinderi active în anul 2018 în regiunea Nord Vest indică o capacitate sporită de susținere a dezvoltării economice, ocupând locul 2 după regiunea București-Ilfov cu 85.858 firme, fiind urmată la mare distanță de regiunea Centru, cu 67.095 companii active. Deși la mare distanță de regiunea București-Ilfov, prima clasată (45% pondere în 2018), regiunea Nord-Vest contribuie cu 10% la formarea cifrei de afaceri la nivel național.

După cum se poate vedea în cele de mai jos (Raportul INS "Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor – 2019"), ritmul de creștere antreprenorială este constant în creștere în regiunea NV și mai mare decât în celelalte regiuni, cu excepția regiunii București – Ilfov.

Numărul întreprinderilor noi și rata de creare pe regiuni

	An	Regiune							
		NE	SE	S	SV	V	NV	C	BIF
Număr întreprinderi noi	2003	17553	14896	14076	10800	11010	17302	15610	21931
	2004	18620	16501	15944	11269	14467	21977	16627	28006
	2005	23210	20144	17756	11432	17810	23836	22697	27561
	2006	18218	17705	14994	9564	15161	20027	19419	27034
	2007	20165	17467	17202	11848	15567	24182	20170	37244
	2008	20169	19696	20380	12249	16855	24440	21561	32560
	2009	16500	14667	15691	9553	12530	18102	15624	23699
	2010	15887	14867	15389	10683	12170	19423	16516	23920
	2011	17646	16120	17053	12548	13485	21164	16826	25241
	2012	12672	11792	11745	11365	10301	17739	11052	22510
	2013	16589	14272	15119	12696	13075	22040	15311	26764
	2014	6946	7487	7025	5257	6822	10688	6809	20293
	2015	12401	11310	11354	8153	10026	15996	11816	24777
	2016	13675	11360	12135	8159	10481	17185	13204	25235
	2017	14961	13236	14026	9958	12498	21310	15263	29760

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	2018	14947	13062	15011	9305	12456	20020	14389	25126
Rata de creare %	2003	4,5	3,8	3,6	2,8	2,8	4,5	4,0	5,6
	2004	4,8	4,3	4,1	2,9	3,7	5,7	4,3	7,2
	2005	6,0	5,2	4,6	3,0	4,6	6,1	6,0	7,1
	2006	4,7	4,6	3,9	2,5	3,9	5,2	5,0	7,0
	2007	5,2	4,5	4,4	3,1	4,0	6,2	5,2	9,6
	2008	5,2	5,1	5,3	3,2	4,3	6,3	5,6	8,4
	2009	4,3	3,8	4,0	2,5	3,2	4,7	4,0	6,1
	2010	4,1	3,8	4,0	2,8	3,1	5,0	4,3	6,2
	2011	4,6	4,2	4,4	3,2	3,5	5,5	4,3	6,5
	2012	3,3	3,0	3,0	2,9	2,7	4,6	2,9	5,8
	2013	4,3	3,7	3,9	3,3	3,4	5,7	3,9	6,9
	2014	1,8	1,9	1,8	1,4	1,8	2,8	1,8	5,2
	2015	3,2	2,9	2,9	2,1	2,6	4,1	3,0	6,4
	2016	3,5	2,9	3,1	2,1	2,7	4,4	3,4	6,5
	2017	3,6	3,4	3,6	2,6	3,2	5,5	3,9	7,7
	2018	3,8	3,4	3,9	2,4	3,2	5,2	3,7	6,5

¹ Ratele de creare (%) pentru fiecare regiune sunt exprimate în raport cu luna ianuarie 1995–total țară

La nivelul lunii noiembrie 2020, ONRC raportează un număr de 148.173 de societăți comerciale active, înțelegând prin aceasta firmele înregistrate în Registrul Comerțului care nu și-au declarat suspendarea activității și nu se află în nici una din stările ce pot duce la pierderea personalității juridice. Din numărul total de firme înregistrate în Registrul Comerțului, au fost excluse firmele cu suspendare temporară a activității, sucursalele fără personalitate juridică, firmele radiate, firmele aflate în dizolvare, lichidare, reorganizare judiciară, faliment, insolvență, etc.

Productivitatea muncii, calculată ca raport între valoarea adăugată brută și populația ocupată, se situează sub media națională și mult sub nivelul mediu din UE. Aceasta are o valoare de 17.600 EUR/persoană ocupată în anul 2017, de aproape 4 ori mai puțin decât la nivelul Uniunii Europene și mai mică cu 13,6% decât valoarea înregistrată la nivel național. Există diferențe intra-regionale majore, județul Cluj având o productivitate de aproape 24 de mii EUR/persoană ocupată, în timp ce județul Bistrița Năsăud ocupă ultimul loc la nivel regional, cu aproape 14 mii EUR/persoană ocupată (conform Eurostat).

Mediul urban concentrează mai mult de două treimi din totalul companiilor, efectivului salarial și cifrei de afaceri. În mediul urban sunt înregistrate 72,5% din întreprinderile active, 78,1% din efectivul salarial și 78,3% din cifra de afaceri în anul 2018. Aproximativ 60% din firmele nou înființate în regiune se regăsesc de asemenea în mediul urban. Densitatea firmelor în mediul urban (40,59 firme / 1000 loc în 2018) este superioară valorii regionale (30,28 firme / 1000 loc în 2018). Cele mai mari aglomerări de firme se regăsesc în 2018 în Cluj-Napoca (67,36 firme/1000 loc), Oradea (49,74 firme/1000 loc), Bistrița (41,76 firme/1000 loc), peste media regională de 40,59 firme/1000 loc,

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

urmate de Baia Mare (37,1 firme/1000 loc) și Zalău (36,89 firme/1000 loc). Urmează orașele medii din apropierea acestora și/sau aflate în proximitatea granițelor cu Ungaria și Ucraina: Beiuș (35,71 firme/1000 loc), Huedin (35,44 firme/1000 loc), Dej (35,41 firme/1000 loc), Satu Mare (34,07 firme/1000 loc), Aleșd (31,76 firme/1000 loc). De remarcat este și poziționarea orașelor medii din jurul municipiilor Cluj-Napoca și Oradea (ex. Beiuș, Dej) peste Satu Mare, municipiu reședință de județ.

În plan teritorial, situația la nivelul orașelor și municipiilor se prezintă astfel:

- Municipiile reședință de județ sunt cele mai atractive pentru companiile mari, cele mai multe regăsindu-se în Cluj-Napoca (63 de companii), Oradea (25), Baia Mare (13) și Satu Mare (10).
- Orașele mici și afectate de depopulare și migrație externă au o economie locală bazată pe microîntreprinderi, cum este cazul în Dragomirești, Căvnic, Șomcuta Mare sau Săcueni. În aceste orașe nu își desfășoară activitatea nicio companie mare.
- Orașele cele mai antreprenoriale și atractive pentru tineri concentrează de asemenea un număr mare de microîntreprinderi (Cluj-Napoca, Bistrița, Dej, Oradea, Turda). Cea mai mare capacitate antreprenorială se întâlnește în orașele mari și în cele cu o localizare geografică oportună din perspectiva accesibilității sau a accesului la piețe mai mari. Capacitatea antreprenorială, definită ca număr de întreprinderi noi la 1000 de locuitori, a avut o evoluție pozitivă după 2014, în timp ce sporul natural al întreprinderilor (firme noi minus firme închise, raportat la totalul firmelor active și înmulțit cu 1000) s-a redus ușor. Deși cifrele nu sunt finale, ultimele raportări ONRC fiind la nivelul lunii septembrie 2020, acest trend a fost întrerupt de problemele economice care afectează întreaga lume odată cu pandemia Covid-19.

Astfel, înmatriculările efectuate în acest an au scăzut cu cele din anul anterior la nivelul tuturor județelor din regiune.

Înmatriculări efectuate în perioada 01.01.2020 - 31.10.2020 comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut

Judet	Nr. inmatriculări in perioada 01.01.2020 - 31.10.2020										Nr. inmatriculări in perioada 01.01.2019 - 31.10.2019										Nr. inmatriculări in perioada 01.10.2020 - 31.10.2020					Nr. total inmatriculări in perioada 01.10.2020 - 31.10.2020							
	CA	GEIE	GIE	IF	II	PFA	SA	SC	SCS	SRL	Total general	CA	GIE	IF	II	PFA	RA	SA	SC	SCS	SRL	Total general	Dinamica	CA	IF	II	PFA	SA	SRL				
Bihor	2			19	223	912					1904	3060	7		492	213	1122			1		2402	4237	-27.78%	1	3	22	121		214			361
Bistrița-Năsăud	2			18	91	276					984	1371	8		150	64	330					1241	1794	-23.58%			13	36		94			143
Cluj	17			4	44	1364	2				3364	4795	2		143	71	1409			2		4018	5645	-15.06%	1	3	162		428			594	
Maramureș	4			22	233	463	2				1299	2023	10		252	314	538					1833	2947	-31.35%	1	2	24	60		174			261
Satu Mare	4			14	86	371					863	1338	14		93	93	361					1117	1678	-20.26%			9	52		89			150
Sălaj	4			22	298	534					476	1334	3		154	112	464					877	1611	-17.19%			2	15		50			126
Total	33	0	0	99	975	3920	4	0	0	0	8890	13921	44	0	1284	867	4224	0	5	0	0	11488	17912	-1	3	7	86	490	0	1049			1635

Între municipiile reședință de județ, Cluj-Napoca și Oradea ocupă primele două poziții, urmate de o serie de orașe medii din apropierea acestora: Beiuș, Dej, Gherla, Salonta. Aceste municipii înregistrează și valori însemnate ale sporului natural, indicând o capacitate crescută de supraviețuire a companiilor nou înființate, precum și existența unui mediu adecvat dezvoltării economice. Baia Mare și Oradea sunt singurele municipii din top 10 care au o valoare mai redusă decât media regională de 51‰, însă investițiile recente în infrastructura de sprijin a afacerilor poate avea un impact pozitiv important asupra creșterii valorii acestui indicator.

Infrastructura de sprijin a afacerilor este bine dezvoltată și în creștere la nivelul rețelei urbane regionale, însă concentrarea teritorială indică poziția dominantă a municipiilor Cluj-Napoca și Oradea. Cele 21 parcuri industriale din regiune se întind pe o suprafață totală de peste 764,57 hectare și găzduiesc 178 de operatori economici. Dintre acestea la mijlocul anului 2019 un număr de cinci erau încă în curs de amenajare fără a găzdui firme la momentul respectiv. Din cele 21 parcuri industriale

menționate, 6 se află în mediul rural, restul fiind situate în mediul urban. Alături de parcurile industriale acreditate funcționează o serie de zone industriale sau structuri similare, precum Zona Industrială REIF – Câmpia Turzii, Parcul Nervia – Apahida, Parcul Industrial Sud Satu-Mare, care au în general aceleași caracteristici și îndeplinesc aceleași funcții.

O vulnerabilitate a ecosistemului antreprenorial și de inovare o reprezintă însă lipsa unui parc științific și tehnologic, care să impulsioneze transferul tehnologic și parteneriatele dintre mediul privat și cel academic, în scopul creșterii antreprenoriatului în domenii cu valoare adăugată mare, conform Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii. În ultimii ani, s-a înregistrat o creștere importată a numărului structurilor de nouă generație, cum ar fi birourile de co-working, diferite hub-uri de afaceri, acceleratoare, șamd. Majoritatea acestora se regăsesc în județul Cluj, susțin colaborarea în general dintre companii noi și start-up-uri și - chiar dacă nu se adresează unui sector anume – au o componentă importantă de IT. Cu toate acestea în ultima perioadă au început să apară și structuri cu accent pe domenii specifice. Alte spații se găsesc în Oradea și Zalău.

Densitatea IMM-urilor în regiune este de 31,21 IMM-uri/mia locuitori, peste media națională, dar la mare distanță față de București-Ilfov (59,59) și de media UE-28 (47,83).

Principalele provocări la nivelul regiunii rămân cele legate de densitatea scăzută a IMM-urilor, de nivelul redus al productivității și prevalența activităților cu intensitate tehnologică scăzută și slab intensive în cunoaștere, care determină riscuri ridicate în ceea ce privește reziliența și capacitatea de adaptare pe termen mediu și lung. Acestea sunt accentuate de accesul dificil la resurse, în special forță de muncă, și de disparitățile intra-regionale semnificative, care îngreunează eforturile de creștere a competitivității și valorificare a potențialului existent. Transformarea digitală este însă esențială pentru asigurarea sustenabilității și chiar a supraviețuirii firmelor. Distanțarea socială impusă în contextul crizei COVID a arătat cât de important este mediul digital, chiar și activități tradiționale, iar în viitor este de așteptat ca tendințele actuale să se accentueze.

La nivelul regiunii NV aportul cel mai mare la structura sectorului terțiar regional îl au serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri și restaurante, transporturi și depozitare, informații și comunicații), cu 33,62% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele publice (21,09%) și de cele financiare și imobiliare, care au avut o contribuție însumată de 21,70%.

Din perspectiva aportului sectoarelor la cifra de afaceri, comerțul contribuie cel mai mult la economia regiunii, reprezentând 36,47% din cifra de afaceri totală a regiunii (cu 23.787 firme active în domeniul comercial, care antrenau un număr de 119.996 angajați și realizau o cifră de afaceri de 55.890 milioane lei) urmat îndeaproape de industria prelucrătoare cu 31,39%. Construcțiile au un aport de 7,41% iar firmele din domeniul Transport și depozitare contribuie cu 8,46% la formarea cifrei de afaceri a Regiunii Nord-Vest în anul 2017.

Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România (cu 31,4%). Cifra de afaceri din unitățile locale active în sectorul serviciilor a înregistrat o creștere cu 79% între anii 2012-2017 (atingând o valoare de 67.613 milioane lei în anul 2017), același scenariu fiind urmat și de numărul salariaților, care a crescut cu 12,49%, în aceeași perioadă.

Din analiza dinamicii celorlalte sub-sectoare din categoria Serviciilor se constată o creștere a importanței serviciilor intensive în inteligență precum cercetarea-dezvoltarea și ITC, atât prin aportul pe care îl au la formarea cifrei de afaceri regionale, cât și prin aportul la numărul total regional al angajaților. Astfel, cifra de afaceri a unităților din domeniul ITC a înregistrat o creștere între anii 2012 și 2017 de aproape 100%, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, după București-Ilfov.

Din prisma **investițiilor străine directe (ISD)**, conform unui studiu realizat de Banca Națională a României, în Regiunea Nord-Vest valoarea acestora ajunsese în anul 2018 la 4.610 milioane euro, ceea ce reprezenta doar 5,7% din valoarea totală a ISD din România (în condițiile în care Regiunea București-Ilfov a atras 60,7% din totalul ISD)²⁴, respectiv 6,1% din totalul investițiilor străine directe de tip greenfield²⁵ în România, poziția regiunii fiind la coada clasamentului național (locul V atât la total investiții străine, cât și la investițiile greenfield).

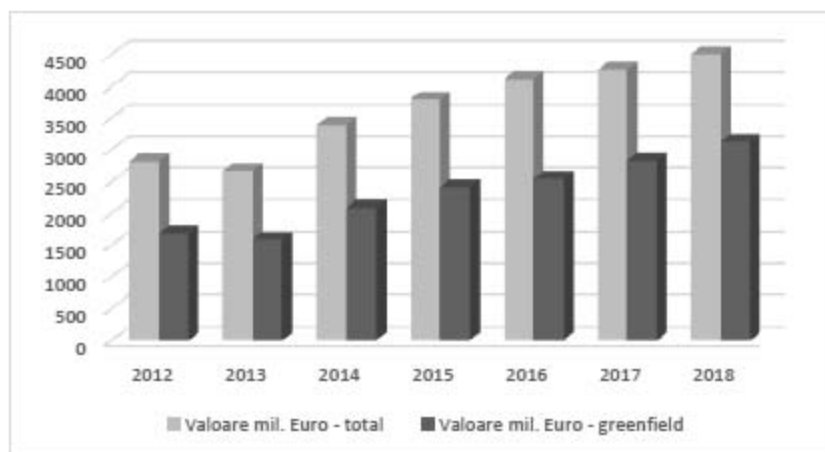

Figura 21. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018, (mil. euro)

Sursa: prelucrare bazată pe Studiile "Investițiile străine directe în România", BNR, 2012-2018

Potrivit Oficiului National al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2018, pe locul 2 la nivelul României atât după numărul de firme cu capital străin înregistrate (688 de firme, 12,11% din total) cât și ca valoare a capitalului social subscris (13,8%), fiind urmată la mare distanță de Regiunea Vest (6,35%).

Din analiză a rezultat că tarile din care provin cei mai mulți investitori sunt: Italia, Germania, Austria, Franța, Regatul Unit, Spania, Ungaria, iar domeniile de activitate ale celor mai multe firme străine sunt atât cele în care se obțin produse cu valoare adăugată ridicată (mai puține) - industria echipamentelor electrice, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, industria echipamentelor de comunicații - precum și industriile tradiționale din regiune (în care se regăsesc cei mai mulți investitori străini) - industria lemnului, industria produselor din minerale nemetalice, industria metalurgică, industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte.

În perioada 2012-2018, se remarcă o evidentă tendință de creștere a volumului exporturilor, atât la nivel regional, cât și la nivel național. Gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost în medie de 95%, crescând de la valoarea de 80% în perioada 2007-2011.

Conform specialiștilor ADR NV, în cazul unei economii emergente, precum este și cea din Regiunea Nord-Vest care are ca și caracteristici ale ultimilor 20 ani o creștere a ponderii serviciilor și o descreștere a cotei sectorului agricol, care însă concomitent păstrează o treime din populația ocupată în agricultură, iar trei sferturi din activitatea serviciilor o reprezintă comerțul, la care se adaugă o industrie intensivă în capital uman și în resurse cu o productivitate a muncii sub media națională și departe de media europeană, reiese faptul că un model axat preponderent pe valoarea adăugată nu este (deocamdată) ancorat în realitatea regiunii. Modelul regional de dezvoltare economică, influențat de opțiunea dezvoltării policentrice, se focalizează asupra creșterii economice prin dezvoltare teritorială policentrică printr-o specializare funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite pe perioada analizată. În același timp se iau în considerare ca parametri input în modelul economic ale dinamici indicatorilor soft – domenii orizontale (ITC, Industrii creative, activități științifice și tehnice), pe care se va fundamenta abordarea componentei „inteligente”, la strategia de dezvoltare identificată/propusă.

În ultimii 10 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională și sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită **cluster**. Acesta este o structura asociativă definită ca o concentrare geografică de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu (Michael Porter), cu potențial de stimulare a inovării și de îmbunătățire a productivității prin mecanismele de cooperare dezvoltate în interiorul și în afara structurii.

Înființarea clusterelor la nivel regional a fost inițiată și susținută de ADR Nord-Vest, inclusiv prin atragerea de fonduri nerambursabile, ca parte a implementării Strategiei Regionale de Inovare a Regiunii Nord-Vest 2007-2013. La inițiativa ADR Nord-Vest au fost generate cluster în domeniile TIC, mobilier și energii regenerabile. Acestea nu au însă o reprezentare regională extinsă, majoritatea fiind concentrate în județul Cluj și în special în Municipiul Cluj Napoca.

Din prisma indicatorilor aferenți antreprenoriatului, România se află pe ultimele locuri în U.E., fiind încurajată elaborarea unei strategii naționale pentru educație antreprenorială, bazată pe modelele de succes ale altor state europene. Majoritatea întreprinderilor sunt înființate de bărbați (în proporție de 61%).

În funcție de clasele de mărime, în Regiunea Nord-Vest ponderea cea mai mare este deținută de microîntreprinderi (89,56%), întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezintă 8,72% din totalul întreprinderilor active, întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezintă 1,47%, iar cele mari au pondere foarte mică în totalul unităților active, de doar 0,28%. Deși reduse ca număr, firmele mari au o contribuție semnificativă la creșterea și dezvoltarea economică a regiunilor, iar din totalul național de 1.739 de firme mari, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 3, cu aproape 11,5% din total, cele mai multe regăsindu-se în județele Cluj (41,50%) și Bihor (25,00%).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Ponderea IMM-urilor în total firme, la nivel regional, a crescut relativ constant în intervalul de analiză, ajungând în anul 2017 să reprezinte 99,76%, pondere similară cu cea înregistrată la nivel european (99,8%).

În ceea ce privește densitatea IMM-urilor, în anul 2017 Regiunea Nord-Vest înregistrează 31,21 IMM-uri la mia de locuitori (în creștere cu 6,57 IMM-uri față de anul 2012), indicator comparativ important, care poziționează regiunea pe locul al II-lea în ierarhia națională, peste media de 28,18 IMM-uri/mia de locuitori, la mare distanță însă de București-Ilfov cu 59,59 IMM-uri/mia de locuitori și de valoarea UE-28, de 47,83 IMM-uri /mia de locuitori. Din regiune, județul cu cea mai mare densitate a întreprinderilor în intervalul de analiză este Clujul (cu 45,42 IMM-uri /mia de locuitori), la polul opus situându-se județele Maramureș; Satu Mare și Sălaj (cu cca. 23,5 IMM-uri /mia de locuitori).

IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice, întâmpinând restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei și a resurselor. Astfel, pentru dezvoltarea unei conduite eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor sunt necesare campanii de informare privind importanța eficienței energetice.

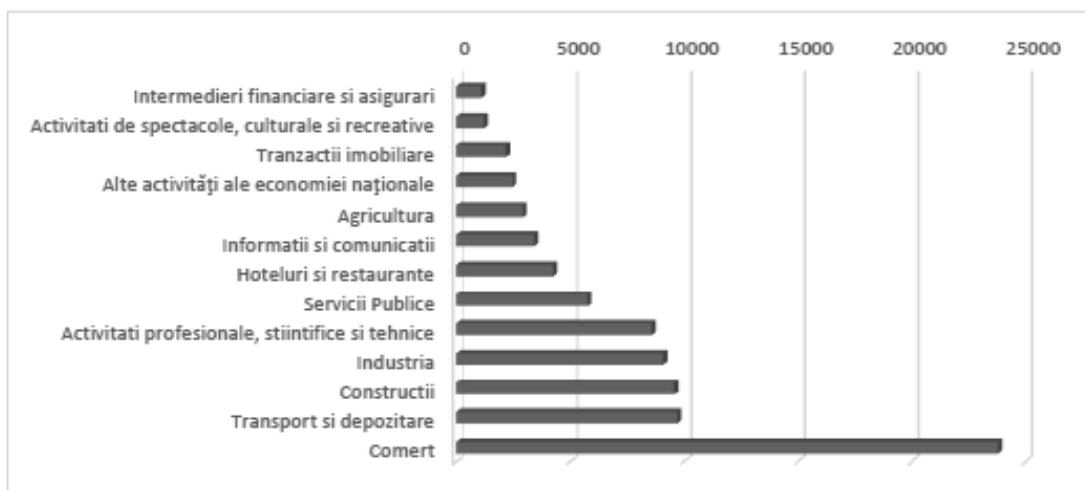

Figura 25. Distribuția firmelor (unităților active locale) în Regiunea Nord-Vest pe sectoare de activitate (2017)

³⁸Sursa: INS Tempo Online

Regiunea se află pe locul 2 la nivel național, de obicei fiind depășită doar de regiunea București-Ilfov, din punct de vedere al unităților locale active, în următoarele domenii:

- Cercetare-Dezvoltare,
- Producție software și servicii IT,
- Industria celulozei și hârtiei,
- Industria farmaceutică ,
- Industria cauciucului și maselor plastice,
- Industria echipamentelor electrice,
- Industria dispozitivelor, aparatelor și instrumentelor medicale,
- Producția și furnizarea de energie electrică,

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

- i) Construcții,
- j) Hoteluri și restaurante (în regiune există cele mai multe restaurante din țară după regiunea București-Ilfov),
- k) Intermedieri financiare și asigurări și Tranzacții imobiliare.

În dinamică, creșterea cea mai mare a numărului unităților locale active în Regiunea Nord-Vest în perioada 2012 – 2017 a fost înregistrată în sectoarele Învățământ (82,57%), Sănătate și asistență socială (83,58%) și Activități de spectacole culturale și recreative (83,85%) explicabil atât prin impactul fondurilor europene cât și a creșterii cererii în aceste domenii.

Cele mai vizibile structuri de sprijinire a afacerilor sunt parcurile industriale, acestea putând fi rezultatul inițiativelor publice, private sau chiar public-private. Conform datelor MDRAP din 2019, din cele 89 de astfel de structuri existente la nivel național care au dobândit titlul de parc industrial prin Hotărâri de Guvern sau Ordin de Ministru, un număr de 21 se regăseau în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, primul - TETAROM 1 - înființat în anul 2002 fiind cel de-al patrulea parc industrial la nivel național.

Ca indicator al interesului sporit față de structurile de suport pentru afaceri, în perioada 2007-2013 un număr de 17 astfel de structuri au fost înființate cu ajutor nerambursabil prin Programul Operațional Regional, domeniile 4.1. - Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor și 1.1. - Planuri integrate de dezvoltare urbană. Din proiectele finanțate 8 sunt în județul Cluj, 5 în Bihor și câte unul în județele Sălaj, Maramureș, Satu Mare și Bistrița. Infrastructurile astfel create au fost de mai multe tipuri, de la centre de afaceri la extinderea de parcuri industriale, zone logistice etc. De asemenea, din cele 17 proiecte 9 sunt inițiative private, restul reprezentând proiecte ale autorităților publice locale.

Din păcate majoritatea acestor structuri s-au dovedit a nu fi sustenabile pe termen lung, drept urmare majoritatea lor există doar fizic sau destinația lor a fost schimbată.

În ceea ce privește incubatoarele de afaceri, dacă la nivelul anului 2006 în România existau 21 de astfel de structuri conform Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, în Regiunea Nord-Vest în anul 2019 niciunul dintre cele menționate în documentul respectiv nu mai era funcțional. Cu toate acestea apar tot mai multe inițiative private în acest sens, unele chiar cu finanțare nerambursabilă.

Una din cele mai vechi incubatoare din regiune funcționează în incinta parcului industrial TETAROM 1 în Cluj, care la nivelul anului 2019 găzduia 10 de companii (dintre care două în regim de incubare) cu un număr total de 53 de angajați, din care o singură companie în regim de incubare. Conform informațiilor transmise de reprezentanții TETAROM există planuri pentru extinderea incubatorului cu încă o clădire finanțată din Fonduri Europene.

Analiza rezultatelor proiectului "SUS! – Start up Smart!" în raport cu indicatorii antreprenoriali regionali

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiectul SUS! – Start Up Smart!, cod mysmis 106660, este finanțat în cadrul Programului Operațional Capital Uman, prin Fondul Social European. Proiectul a fost implementat în regiunea de dezvoltare Nord-Vest, pe o perioadă de 36 de luni, începând cu ianuarie 2018 de Asociația ASCEND, în calitate de beneficiar, în parteneriat cu SC Clemon SRL, Asociația pentru Integrare și Dezvoltare Comunitară INDECO și Asociația Consensual.

Proiectul și-a propus să contribuie la realizarea obiectivului specific al programului și apelului prin implementarea de măsuri privind creșterea gradului de ocupare și dezvoltarea mediului antreprenorial pentru un număr de 500 persoane, în scopul înființării a 61 de noi întreprinderi și a creării de minim 122 de noi locuri de muncă durabile și de calitate în regiunea Nord – Vest.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt: creșterea numărului de persoane informate cu privire la programul de formare antreprenorială din regiunea Nord-Vest; Dezvoltarea competențelor antreprenoriale pentru 500 de persoane; Selectarea a 61 de planuri de afaceri, prin concurs; Stagii de practică pentru cei 61 de câștigători, în vederea creșterii competențelor dobândite; Înființarea a 61 de noi firme în regiune; Crearea a cel puțin 122 de noi locuri de muncă; Implementarea unei scheme de minimis pentru cele 61 de întreprinderi; Asigurarea sustenabilității firmelor înființate pe o durată de cel puțin 30 de luni;

Proiectul s-a implementat în 3 faze: Etapa I – Formarea antreprenorială, Etapa a II- a – Implementarea planurilor de afaceri finanțate din FSE și Etap a III- a – Program de monitorizare a funcționării și dezvoltării afacerilor finanțate în cadrul perioadei de sustenabilitate a acestora.

La cele 6 concursuri județene de evaluare a planurilor de afaceri a fost selectat un număr de 60 de idei de afaceri. Dintre câștigătorii concursurilor de planuri de afaceri 4 s-au retras înainte de semnarea contractului de finanțare, iar 5 după primirea tranșei I a finanțării. La finalul proiectului un număr de 51 de beneficiari au creat întreprinderi noi funcționale, stabile, care si-au îndeplinit condițiile impuse de perioada de sustenabilitate.

Analiza noastră se raportează exclusiv la acești antreprenori și la societățile create de ei.

Desigur, există explicații multiple pentru faptul că aproape 15% dintre potențialii beneficiari au preferat să renunțe, în condițiile în care nu mai exista la momentul respectiv nici un impediment pentru accesarea finanțării.

Aceste explicații țin în mare măsura de teama de eșec – așa cum arată **Barometrul afacerilor de tip start-up din România 2019** realizat de Ernst&Young împreună cu Impact Hub București și Startarium.

73% din antreprenorii de start-up consideră că eșecul în afaceri este perceput negativ de societate și este penalizat ca atare – este o barieră pentru viitoarele inițiative de afaceri și indică lipsa abilităților necesare sau este un eșec în carieră. Puțini – și chiar mai puțini antreprenori decât în anii precedenți consideră că eșecul constituie un prilej de învățare.

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySmis: 106660

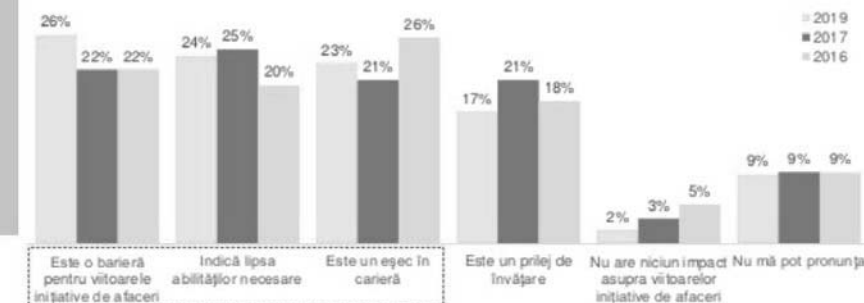

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Cum credeți că este perceput eșecul în afaceri în România? (un singur răspuns)

Baza: 114 respondenți 2019; 155 respondenți 2017; 200 respondenți 2016

Pentru a înțelege mai bine de unde vine teama de insucces în antreprenoriul românesc, analizăm percepția percepută asupra eșecului, astfel, cea mai mare pondere a antreprenorilor de startup (73%) consideră că eșecul în afaceri este perceput negativ de societatea românească și este penalizat ca atare: este o barieră pentru viitoarele inițiative de afaceri (26%), indică lipsa abilităților necesare (24%), sau un eșec în carieră (23%). Este în scădere ponderea celor care consideră eșecul un prilej de învățare, ajungând la 17% în ediția curentă, față de 21% în cea anterioară.

Pagina 45

STARTUP HUB Bucharest

Startardum

Barometru afacerilor de tip startup din România - 2019

EY

Dar, în egală măsură, putem spune că tendința spre abandon vine și din faptul că, deocamdată, în țara noastră, antreprenoriul este doar în curs de dezvoltare și, pentru anumite sectoare, este chiar în stadiul incipient.

Concluziile studiului *Startup-uri, scaleup-uri și antreprenoriul în România* (https://rio.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/report/Romania_summary%20report.pdf), realizat de experți independenți pentru Comisia Europeană în cadrul programului Horizon 2020 Policy Support Facility arată că "Ecosistemul antreprenorial din România este în curs de dezvoltare. Deși această țară are mult potențial, dinamica schimbărilor necesare în vederea promovării unei economii mai inovatoare și a societății digitale este destul de redusă. Evaluarea experților noștri cu privire la situația actuală a ecosistemului antreprenorial, care este prezentată în detaliu în cadrul acestui raport, indică faptul că cele mai mari bariere în calea dezvoltării sale sunt lipsa de încredere, predictibilitate și transparență, precum și accesul la finanțare și capacitatea limitată a instituțiilor de învățământ superior de a juca un rol activ în calitate de parte interesată în ecosistemul antreprenorial. În plus, comunicarea inadecvată între părțile interesate ale ecosistemului și slaba coordonare a factorilor guvernamentali de decizie încetinesc procesul de evoluție a ecosistemului. Fără îndoială, există insule de excelență, iar accesul la o rezervă de talente cu o educație adecvată reprezintă unul din cele mai mari atuuri ale României. Cu toate acestea, migrația creierelor, insuficiențele oportunități de finanțare și cultura antreprenorială redusă la nivelul universităților necesită măsuri radicale de politică pentru ca starea de fapt actuală să se schimbe mai repede."

Însă dincolo de aceste constatări menite să găsească soluții pentru dezvoltarea ecosistemului antreprenorial la nivel macro, național, în mod clar antreprenoriul este și o chestiune care ține de aptitudini. Din păcate, așa cum arată *The Global Skills Index 2020* realizat de [coursera.org](https://www.coursera.org) în rândul celor peste 65 de milioane de utilizatori ai platformei sale, românii sunt slab pregătiți pentru antreprenoriat, chiar și în rândul țărilor din Estul Europei. Aptitudinile evaluate au fost cele în domeniul contabilității, comunicărilor, finanțelor, managementului, marketingului și vânzărilor.

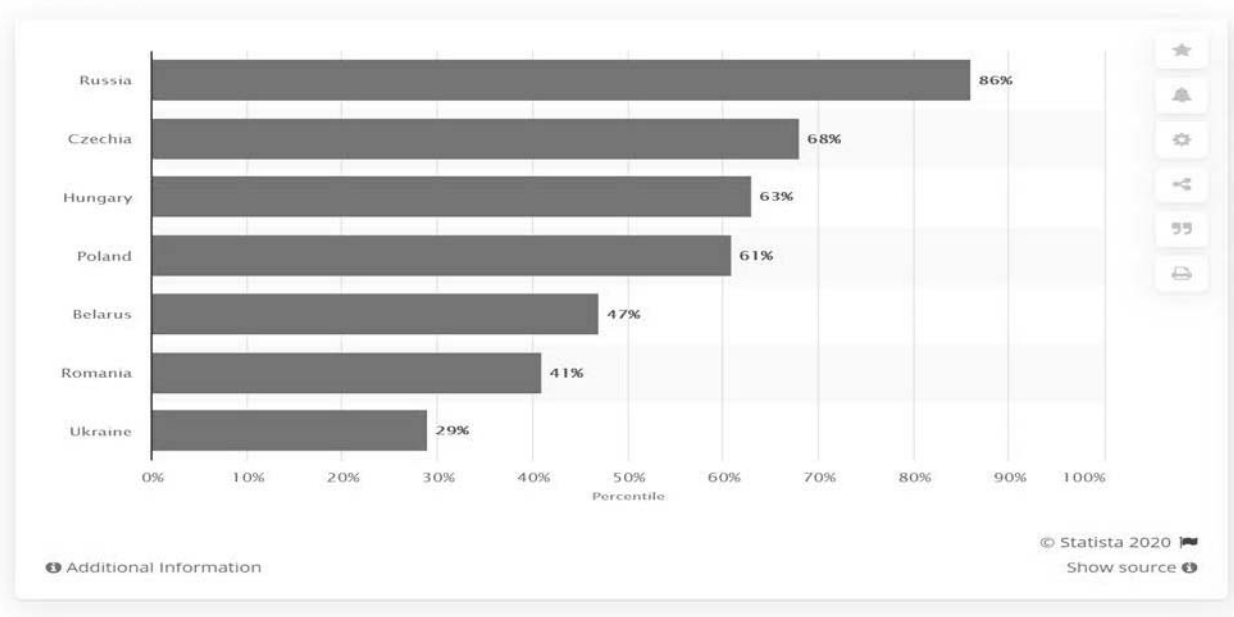
PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat Romania Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

Sursa citată (<https://www.coursera.org/gsi>) consideră că 76% și peste reprezintă statele cu cel mai mare potențial aptitudinal, între 51% și 75% se încadrează într-un sistem competitiv, între 26% și 50% sunt aptitudini în curs de dezvoltare, iar sub 25% sunt statele rămase în urmă, cu deficit de capacități antreprenoriale. Putem astfel concluziona că aptitudinile manageriale sunt în curs de dezvoltare atât în țară cât și în regiunea Nord-Vest.

Atunci când ne raportăm însă la profilul antreprenorului european, aflăm că aceștia aveau în medie 35 de ani la momentul la care și-a deschis afacerea, dețin o diplomă universitară în proporție de 84,8% și sunt, în proporție de 82,8%, bărbați. Cel puțin așa arată EU Start-up Monitor din 2018 (<http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf>), o imagine care nu este consistentă cu așteptările create de unele din poveștile americane de succes – Gates, Jobs, etc. Antreprenorul european mediu are așadar pregătire universitară de-a lungul căreia a dobândit competențe teoretice, are cunoștințe practice și experiență.

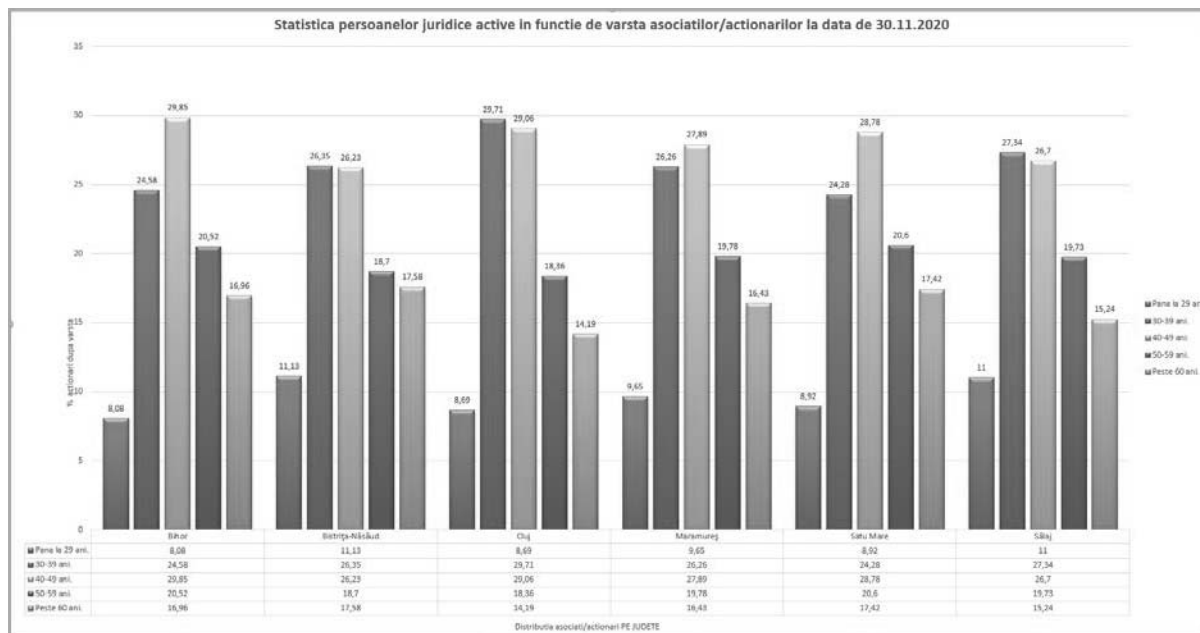
La nivelul Regiunii Nord-Vest, structura pe categorii de vârstă a antreprenorilor în general poate fi văzută în graficul de mai jos, așa cum rezultă din datele furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului (<https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici?id=246>). Putem constata că cea mai activă categorie din punct de vedere antreprenorial este cea care se încadrează între 40 și 49 de ani la nivelul întregii regiuni, depășită foarte puțin în județele Cluj și Sălaj de categoria 30-39 de ani.

UNIUNEA EUROPEANĂ

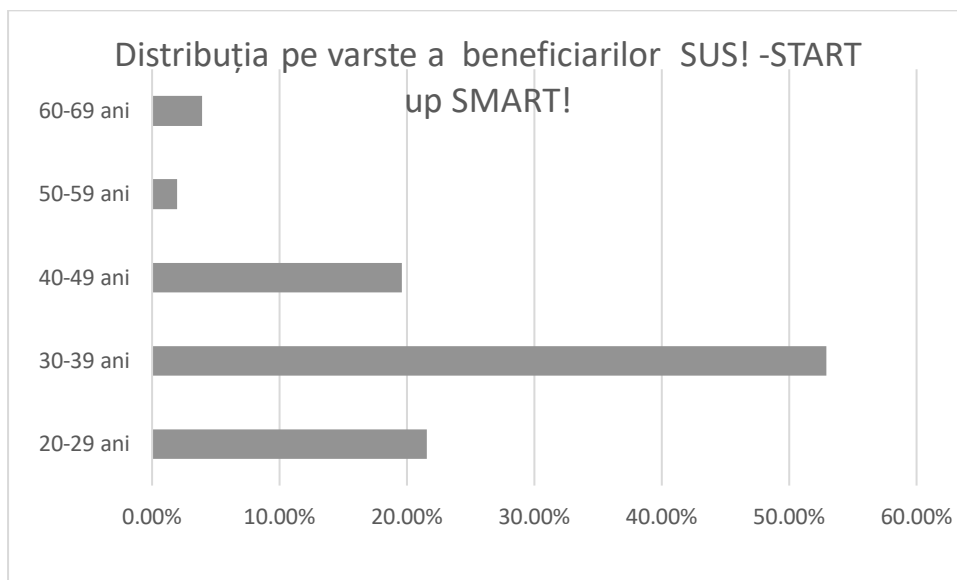
Instrumente Structurale
2014-2020

Dacă ne raportăm la profilul demografic al fondatorilor de întreprinderi noi la nivel național, așa cum este analizat de INS

(https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/intreprinderi_noi_si_profilul_intreprinzatorilor_3.pdf), vedem că vârsta acestora se regăsește majoritar în grupa 30-39 de ani (36,1%).

În ceea ce privește beneficiarii proiectului "Sus! – Start up Smart!", distribuția pe categorii de vârste a acestora este următoarea:

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

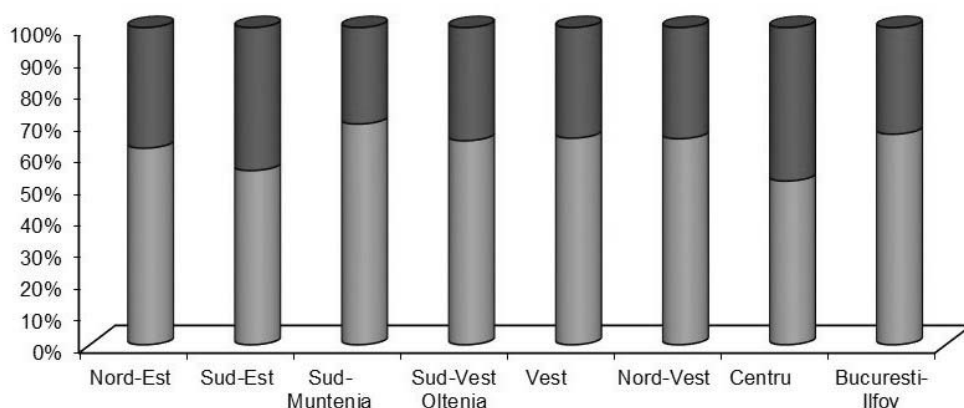
Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

Putem constata ca și în cazul antreprenorilor de start-up care și-au lansat business-ul prin intermediul proiectului analizat, categoria de vârstă cel mai des întâlnită este cea între 30 și 39 de ani, în proporție mai mare decât este aceasta întâlnită în rândul celor care au început o afacere în anii anteriori la nivel național. În același timp, proporția celor situați în această categorie de vârstă la nivelul proiectului este mult mai mare decât cea reprezentată de aceeași categorie de vârstă în totalul antreprenorilor din regiunea Nord-Vest. În același timp, este demnă de remarcat ponderea semnificativă a tinerilor aflați între 20 și 29 de ani în rândul celor care au înființat o afacere prin intermediul proiectului. Având în vedere experiența mai puțin consistentă în raport cu ceea ce presupune conducerea unei afaceri, în special în situații de criză, este evidentă nevoia de sprijin la nivel de know-how pentru acești antreprenori și nevoia de a apela la structurile de sprijin pentru start-up-uri, așa cum vor fi ele detaliate în cele de mai jos.

Vorbind despre distribuția pe sexe, am văzut că profilul antreprenorului european este în mod clar masculin – peste 80%. Ponderea bărbaților în mediul de business este mai mare în rândul fondatorilor de afaceri noi la nivelul întregii țări: 62% sunt bărbați, conform aceluiași studiu al INSS, în vreme ce doar 38% sunt femei.

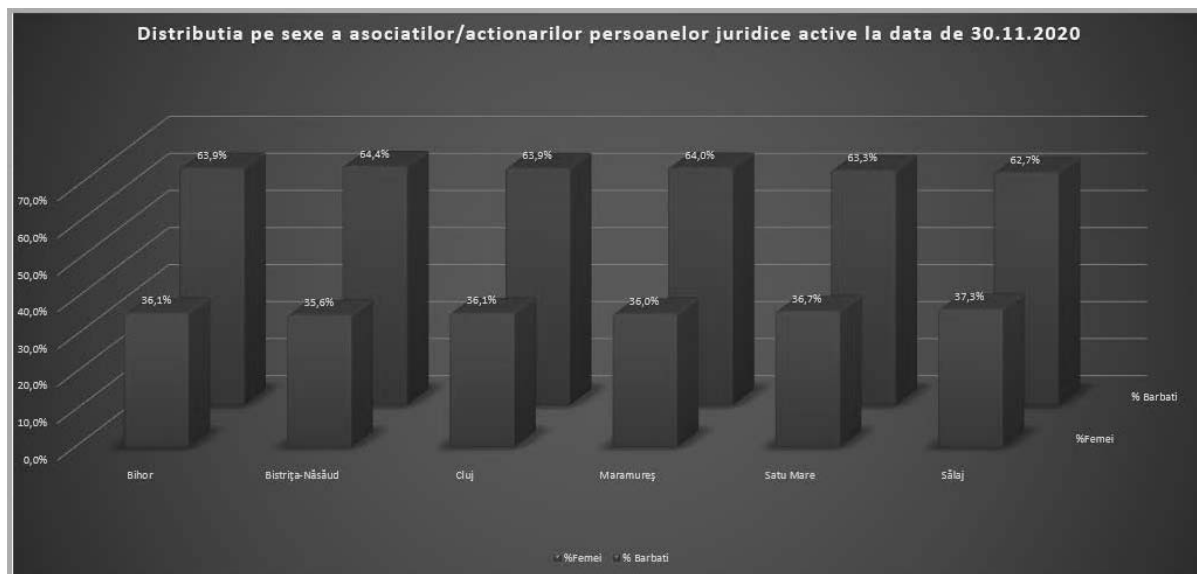
În Regiunea NV, vorbind de totalul întreprinderilor aflate în funcțiune, distribuția pe sexe este reprezentată în graficul de mai jos:

UNIUNEA EUROPEANĂ

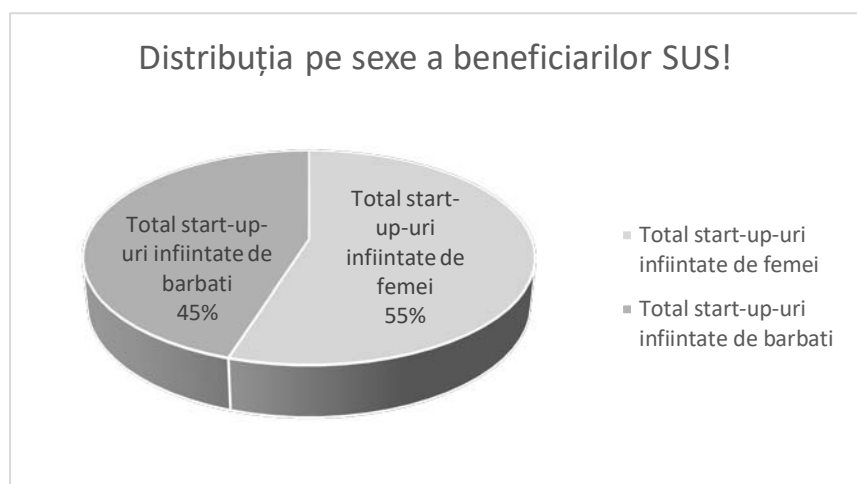

Instrumente Structurale
2014-2020

Putem remarca faptul că distribuția pe sexe se menține dezechilibrată la nivelul regiunii atât în ceea ce privește întreprinderile active în general cât și în cazul întreprinderilor nou-create.

Nu putem spune același lucru în cazul societăților create în cadrul proiectului „SUS!-Start up Smart!”, întrucât aici discutăm de o proporție aproape paritară, balanța înclinând chiar înspre antreprenoare, o explicație a acestui fapt putând să o regăsim și în disparitățile economice între femei și bărbați. Astfel, dacă accesul la resurse financiare este mai dificil în cazul femeilor, este plauzibil faptul că acestea au exploatat cu mai multă tenacitate oportunitatea oferită de o finanțare 100% nerambursabilă și fără cofinanțare obligatorie. O altă explicație pentru ponderea mare a femeilor în numărul antreprenorilor este și aceea că mentoratul asigurat în cadrul proiectului a avut capacitatea de a tempera teama de necunoscut și de a minimiza, la nivelul percepției, riscurile asociate.

În ceea ce privește nivelul de școlarizare, informațiile de care dispunem pentru comparație sunt mult mai puține decât în cazul celorlalte date demografice. În vreme ce am aflat că la nivel european noii antreprenori, cei care lansează start-up-uri, dispun în proporție de aproape 85% de o diplomă universitară, nu deținem acest tip de informații statistice sau măcar sociologie cu privire la

nivelul de școlarizare al deținătorilor de afaceri active în Regiunea Nord -Vest.

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Știm însă, conform unui studiu Frames din 2019 – *Profilul omului de afaceri în 2019* că la nivel național peste 52% dintre oamenii de afaceri prezenți în business în 2019 au studii superioare, 36% au studii medii, iar 12% nu și-au declarat nivelul educațional.

PROFILUL OMULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA

1.358.729

numărul business-urilor active în 2019

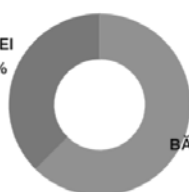
1.836.592

acționari, PFA sau II/IF

292.658

creșterea numărului acționarilor față de 2013

FEMEI
37.5%

BĂRBAȚI
62.5%

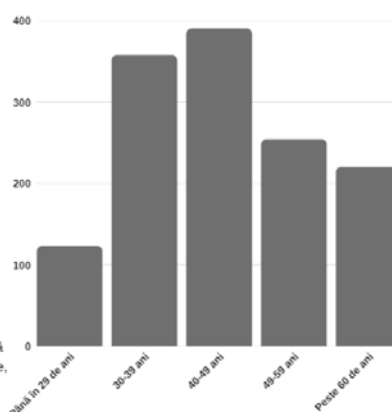
BĂRBAT 45 ANI

Studii superioare, căsătorit
implicat în comerț, construcții,
transport, producție

FEMEIE 40 ANI

Studii superioare, căsătorită
implicată în servicii, sănătate,
asistență socială, educație

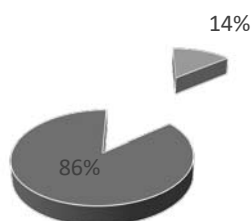
VÂRSTA OAMENILOR DE AFACERI

Analiza Frames a fost realizată în luna noiembrie 2019, pe baza datelor oficiale comunicate de companii la Oficiul Național al Registrului Comerțului și datelor proprii, la nivelul primelor 10 luni din 2019. Statistica exclude datele privind dinamica firmelor aflate în insolvență, faliment, radiare, dizolvare, aflate în proces de lichidare sau reorganizare judiciară.

Distribuția în funcție de nivelul de
școlarizare a beneficiarilor SUS!

■ Studii medii ■ Studii universitare și postuniversitare

Beneficiarii proiectului "SUS!-Start up Smart" sunt, conform propriilor declarații absolvenți de studii universitare și postuniversitare în proporție de 86%, ceilalți 14% având studii medii sau post-liceale. Lipsa celor cu educație gimnazială sau fără educație vine și din cerințele și constrângerile programului însă, așa cum am văzut în cele de mai sus, respectă în mare măsură o tendință națională în acest sens.

Raportându-ne la analiza anterior amintită, cele mai atractive domenii de investiții, judecând după numărul de firme nou înființate în 2019, sunt cele din comerțul și service-urile auto (25.976 firme), în creștere cu 17% față de anul trecut, construcții (12.841), cu un plus de 25%, activitățile profesionale, științifice și tehnice (10.888), industria prelucrătoare (9680) și transport și depozitare (9352). De remarcat scăderea cu peste 50% a numărului firmelor din agricultura, silvicultura și

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

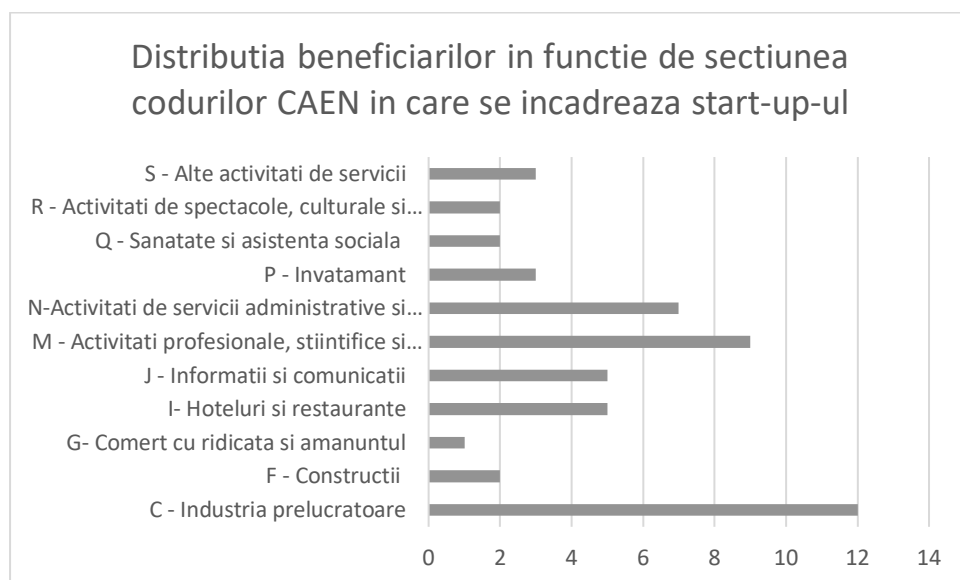
Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

pescuitul (7947 firme). „Consumul este principalul motor al economiei, iar dinamica business-ului reflectă acest lucru. Serviciile vin, de asemenea, puternic din urmă, la fel ca și construcțiile unde, urmare a creșterii cererii, interesul pentru dezvoltarea de unități locative, în principal, a crescut semnificativ”, afirmă analiștii de la Frames.

Diferența de abordare în cazul beneficiarilor proiectului este foarte mare fata de ceea ce a constituit „trendul” anului 2019, uneori chiar la polul opus. Cel mai bun exemplu îl constituie cel al comerțului cu ridicata și amănuntul – aflat pe primul loc în preferințele celor care au deschis o afacere în România, dar în care doar unul din cei 51 de beneficiari ai proiectului a ales să activeze. Surprinde plăcut decizia antreprenorilor din cadrul acestui proiect de a se concentra în număr atât de mare pe activități productive. Fără a putea face o legătură directă, o posibilă explicație pentru această distribuție este aceea că a existat la momentul depunerii proiectelor un anumit reflex al candidaților de a se raporta la condițiile din programul Start-up Nation care puncta suplimentar CAEN-urile încadrate în categoria „producție” în raport cu cele din categoria de servicii, deși în cazul acestui proiect nu au existat condiționări de acest tip.

Elemente de ordin subiectiv in analiza antreprenoriatului

Caracteristicile antreprenorului, așa cum sunt definite ele la nivel teoretic sunt sintetizate în lucrarea *Roxanei Carmen Cordoș "Antreprenoriat. Suport de curs"*. Documentul, disponibil on-line (http://www.mim.utcluj.ro/uploads/pages/13_Antreprenoriat_D2.pdf) este o sursă documentară. În ceea ce privește trăsăturile-cheie ale antreprenorului, acestea sunt prezentate la paginile 90-91:

1. " Spiritul de inițiativă – de multe ori acest spirit este evident în viața de zi cu zi. El poate să însemne o idee nouă în rezolvarea problemelor vechi, un drum mai drept și mai sigur pentru atingerea unui obiectiv.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

2. Dorința de a face – este complementară spiritului de inițiativă. Ideile valoroase trebuie puse în practică și valorificate.
3. Capacitate organizatorică – o calitate necesară pentru a putea organiza eficient o activitate și pentru utilizarea eficientă a resurselor limitate: bani, forță de muncă, timp disponibil.
4. Putere de decizie – presupune cunoașterea posibilităților reale de a fi încrezători în forțele proprii sau în cele ale colaboratorilor.
5. Capacitatea de a-și asuma riscuri – este în strânsă interdependență cu puterea de decizie pentru că orice decizie înseamnă asumarea unor riscuri. Întreprinzătorul are încredere în sine și își asumă riscuri calculate.
6. Capacitatea de a fi lider – presupune existența unei puteri de a influența oamenii.
7. Originalitate - urmărește combinarea resurselor disponibile după idei noi și personale.
8. Centrat pe rezultate - dovedește spirit ofensiv și constructiv urmărind obținerea rezultatelor dorite.
9. Materialism - banii sunt principalul criteriu de măsurare a performanțelor.
10. Flexibilitate - se adaptează cu ușurință la oameni și situații.

Cea mai mare parte a întreprinzătorilor care au reușit în afaceri au următoarele trăsături comune:

- Sănătate fizică și mentală bună și posibilitatea de a depune eforturi prelungite;
- Capacitatea de a identifica rapid soluții în rezolvarea problemelor dificile;
- Capacitatea de a aborda global situațiile și de a integra detaliile în aceste obiective globale;
- Încrederea în sine;
- Perseverență;
- Dorința de a conduce și de a controla propria afacere concomitent cu asumarea de responsabilități maxime;
- Realismul, acceptarea realității și abordarea problemelor în mod pragmatic;
- Gustul moderat al riscului, pe baza calculului consecințelor deciziilor adoptate în vederea realizării obiectivelor;
- Prudență;
- Capacitatea moderată de delegare a autorității, fiind „singurul stăpân” își determină singur obiectivele;
- Stabilitate emotivă, capacitatea de a gestiona corect tensiunile ce apar în cadrul unei firme.

Trăsăturile personale identificate ca fiind comune întreprinzătorilor de succes:

- Dorința de asumare a riscului economic – în cazul în care afacerile nu merg, întreprinzătorul își pierde reputația, poziția socială și prestigiul. Pentru ca șansele de succes să devanseze posibilitatea unui eșec, întreprinzătorul trebuie să-și asume un risc calculat, ca raport între posibilitatea de succes și cea de eșec;
- Spirit inovator;
- Nevoia de succes (de împlinire, realizare);
- Acceptarea incertitudinii;
- Încrederea în sine;

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- Perseverența și hotărâre;
- Spiritul de inițiativă;
- Sesizarea oportunităților de afaceri.

Întreprinzătorul poate încerca să reducă riscul prin controlul afacerii urmărind:

- Alegerea atentă a produsului și a pieței;
- Finanțarea creativă;
- Formarea unei echipe competitive;
- Planificarea riguroasă a activității;

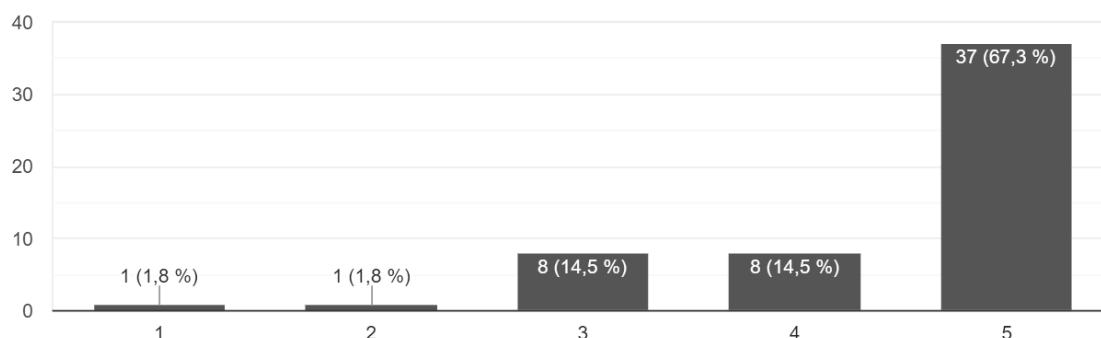
Deși, așa cum am arătat mai sus, românii în general nu au cele mai performante abilități pentru business și se confruntă cu o mentalitate care sancționează dur eșecul, Interesul pentru antreprenoriat este unul destul de mare, așa cum arată un studiu ejobs realizat în septembrie 2019 (<https://financialintelligence.ro/studiu-ejobs-5-din-10-romani-isi-doresc-sa-fie-antreprenori-sau-freelanceri/>) care spune că 46% dintre români văd antreprenoriatul sau freelancing-ul ca o alternativă de carieră ideală, 36% preferă să fie angajați full-time, în timp ce 6,2% optează pentru un job part-time.

În rândul beneficiarilor care au lansat și menținut o afacere prin intermediul proiectului "Sus! – Start up Smart!" decizia de a deveni antreprenori a fost apreciată ca o inițiativă bună în mare și foarte mare măsură (81,8%), ceea ce demonstrează faptul că volumul mare de muncă și efortul au fost răsplătite de rezultate sau măcar de perspectiva obținerii acestora.

Considerați ca implicarea dumneavoastră în dezvoltarea afacerii a fost o inițiativă bună în plan personal?

55 de răspunsuri

Faptul că răspunsul nu este unul de complezență sau trecut la întâmplare este demonstrat și de variantele de răspuns la întrebările de verificare.

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

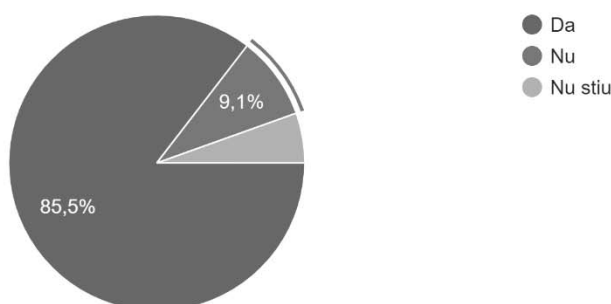
Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

Astfel, 85% din cei chestionați ar recomanda la acest moment prietenilor implicarea în inițiative antreprenoriale, ceea ce înseamnă că, în ciuda dificultăților întâmpinate ca noi antreprenori, cu atât mai mult cu cât vorbim de un an în care pandemia a afectat major toate business-urile, fie ele noi sau vechi, experiența antreprenorială se dovedește a răspunde pozitiv mai multor nevoi, fie acestea materiale sau de status și recunoaștere.

Ati recomanda prietenilor dumneavoastra sa se implice in initiative antreprenoriale?

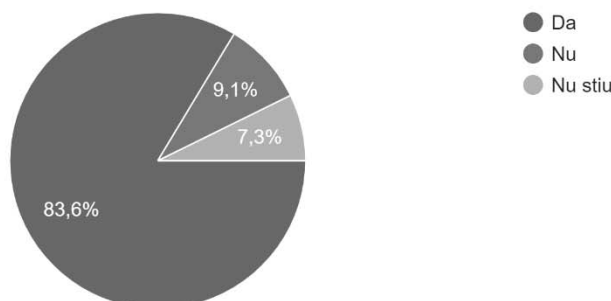
55 de răspunsuri

În mare măsură același este trendul și în ceea ce privește inițiativa antreprenorială finanțată prin fonduri europene. În condițiile în care este un lucru bine-cunoscut faptul că acest tip de finanțare presupune o birocrație mai amplă și o rigurozitate sporită – atât în ceea ce privește selecția furnizorilor dar și în crearea și menținerea locurilor de muncă, cei care au înființat start-up-uri în cadrul proiectului nu ezită să recomande implicarea în afaceri. Acesta constituie probabil cel mai important element în evaluarea unui proiect. Deși o parte a celor selectați au renunțat în prima etapă a programului, cei care au rămas și-au asumat cu responsabilitate și consideră, la nivel personal, această inițiativă drept una demnă de urmat. Acest lucru vorbește și despre proiecții de viitor optimiste, întrucât satisfacția antreprenorială constituie un motor al succesului viitor.

Le-ati recomanda prietenilor sa se implice in initiative antreprenoriale in cazul in care acestea sunt finantate prin fonduri nerambursabile?

55 de răspunsuri

Adaptarea întreprinderilor nou-create la criza economică și contextul național

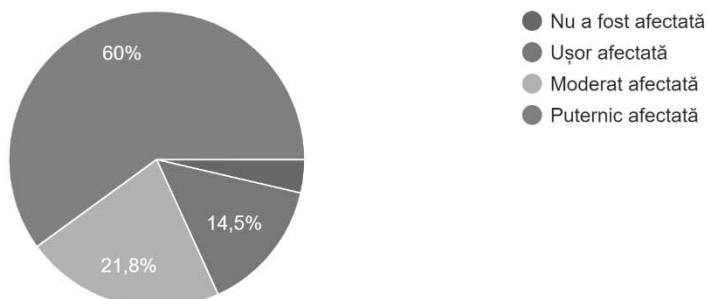
Un sondaj inițiat de CNIPMMR (<http://cniipmmr.ro/2020/03/16/apelul-de-sustinere-al-imm-urilor-in-lupta-cu-covid-19/>) analizează gradul de afectare a întreprinderilor mici și mijlocii din România de epidemia de coronavirus și necesității intervenirii autorităților prin adoptarea unor măsuri în sprijinul mediului de afaceri. Sondajul a fost derulat în perioada 12-15 martie 2020, iar la întrebările respective au răspuns 8374 antreprenori, din care majoritatea - 61,8% conduc microîntreprinderi. 54,8% dintre respondenți au sub cinci salariați, 25,2% peste 10 salariați și 20% între 5 și 10 salariați. Domeniile de activitate ale respondenților sunt: servicii (45,1%), comerț (22,1%), turism (15,5%), industrie (7,3%), transporturi (7%), altele (3%).

Întrebați dacă îi afectează sau urmează să îi afecteze măsurile adoptate în contextul limitării infecției cu Covid-19, 98,6% dintre respondenți au menționat că "Da" și doar 1,4% au menționat că "Nu".

În ceea ce privește participării la proiectul "SUS!-Start up Smart", răspunsurile acestora sunt consistente cu rezultatele studiului anterior amintit. Astfel, aproape toate afacerile nou înființate au fost afectate, într-o măsură mai mare sau mai mică de criza pandemică.

Activitatea întreprinderii dumneavoastră a fost afectată de pandemia de COVID-19?

55 de răspunsuri

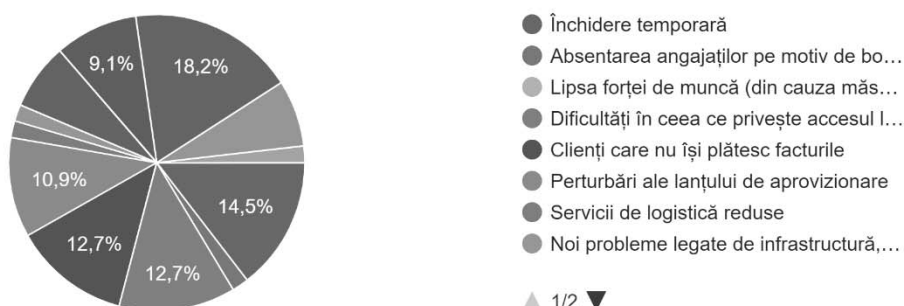

Printre principalele efecte pe care antreprenorii le-au menționat în cadrul studiului realizat de CNIPMMR ca urmare a Covid - 19, se numără (răspunsuri multiple): scăderea vânzărilor (65,6%), scăderea cifrei de afaceri (58,8%), suspendarea temporară a activității (56,4%), dificultăți la încasare (54%), restrângerea activității (51,4%), întârzieri la plata furnizorilor (47,6%), disponibilizări (21,5%) și închiderea firmei (12,4%)".

În cazul grupului țintă al analizei cea mai semnificativă problemă cu care se confruntă o constituie întârzierile la plată ale furnizorilor (18,2%), urmată de închiderea temporară (14,5%), restrângerea activității (12,7%), dificultăți în obținerea finanțării (12,7%) și perturbări ale lanțului de aprovizionare.

Care au fost principalele efecte negative ale pandemiei de COVID-19 asupra întreprinderii dumneavoastră? (mai multe răspunsuri posibile)?

55 de răspunsuri

▲ 1/2 ▼

La nivel național 34,4% dintre antreprenorii chestionați au arătat că estimează o scădere a cifrei de afaceri a firmei proprii cu peste 60%, 29,5% susțin că vor avea o cifră de afaceri scăzută cu un procent cuprins între 20% și 40%. În segmentul unei cifre de afaceri redusă cu un procent cuprins între 40% și 60%, se regăsesc 24,6% din respondenți și doar 11,4% dintre antreprenori consideră că micșorarea cifrei de afaceri va fi de maximum 20%.

Antreprenorii din regiunea nord-vest implicați în sondaj au adoptat ca principale mijloace de contracarare a efectelor negative ale crizei intensificarea eforturilor de marketing – în proporție de 27,3%, identificarea și lansarea de produse noi (21,8%) și adoptarea muncii la distanță în proporție de 16,4%. Un aspect îngrijorător în ceea ce privește adoptarea măsurilor pentru combaterea crizei îl constituie faptul că 16,4% din cei chestionați nu au identificat și nu au implementat nici o măsură pentru combaterea efectelor crizei deși, așa cum am văzut în cele de mai sus, aproape toți consideră că afacerea lor a fost afectată de aceasta.

Acesta este motivul pentru care considerăm că participarea în continuare a acționarilor majoritari ai întreprinderilor nou-create prin proiect trebuie să participe în perioada care urmează la rețele de sprijin antreprenorial. Începând din 2011-2013, în România au luat naștere hub-urile antreprenoriale care concentrează comunități antreprenoriale, pe lângă spațiile de lucru pe care le pun la dispoziție.

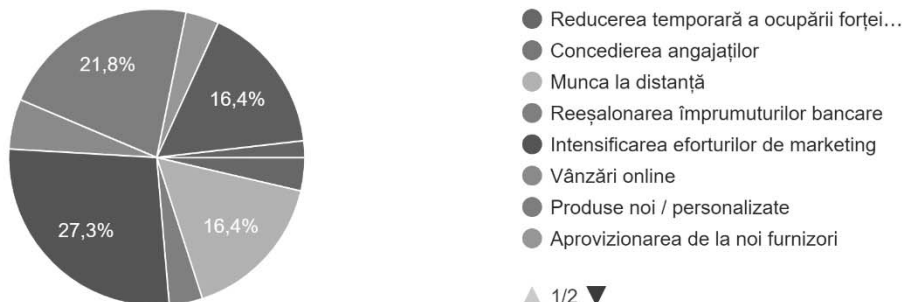
Evoluția acestora este pe un trend ascendent atât ca număr, suprafață, dar și acoperire geografică. Conform ediției din 2019 a Barometrului Startup-urilor din România, realizat de EY România și Impact Hub Bucharest, erau prezente hub-uri în Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Iași, Oradea, Piatra Neamț, Sibiu și Timișoara. Numărul de spațiilor de co-working, incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri din România se completează în fiecare an cu noi inițiative de acest gen. Pe lângă spațiile identificate în harta de mai sus, se află inițiative din orașe mai mici și/sau mai puțin accesibile.

În Regiunea Nord-Vest studiul amintit identifică cel mai mare număr de astfel de facilități după București. Cu excepția Coworking care se află în Oradea, toate celelalte hub-uri sunt localitate în Cluj, în special în municipiul Cluj-Napoca, printre acestea enumerând Cluj Hub, Cluj CoWork, Simplon, Spharik, Accelerator, Innovation Lab, Silicon Forrest. Nu locația în sine reprezintă o garanție a succesului ci schimbul de know-how și experiență care are loc în acest tip de spații de lucru.

În acest context un sprijin suplimentar poate veni din participarea la evenimente de networking sau workshop cu atât mai mult cu cât, în context pandemic acestea s-au mutat în mare măsură în online și fac mult mai ușoară participarea celor interesați.

Ce măsuri a luat întreprinderea dumneavoastră pentru a face față efectelor crizei?

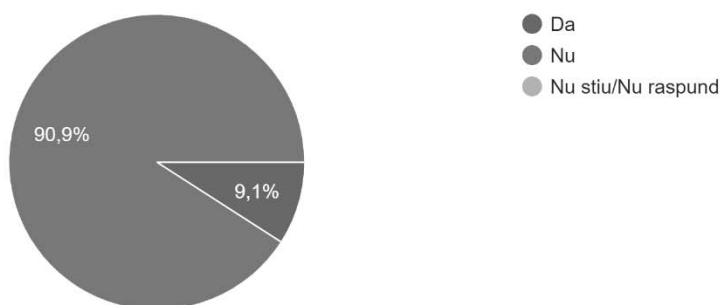
55 de răspunsuri

Și răspunsul la întrebarea legată de apelul la măsurile guvernamentale menite să reducă impactul economic al pandemiei de COVID-19 indică un anumit grad de imobilitate, astfel că doar 9% din totalul antreprenorilor din cadrul proiectului au apelat și beneficiat de astfel de măsuri. În acest caz există însă o explicație plauzibilă: afacerile nou-înființate se aflau în perioada de monitorizare a sustenabilității, iar condițiile impuse de finanțator limitau într-o măsură considerabilă libertatea de a solicita, de exemplu, șomaj tehnic pentru angajați. În rândul celor care au apelat totuși la măsuri guvernamentale de sprijin măsura aplicată a fost restituirea contribuțiilor sociale la 3 luni, măsură posibilă însă doar în cazul unor anumite categorii de afaceri.

Ati beneficiat de vreo masura economica guvernamentala menita sa reduca impactul economic al pandemiei de COVID-19?

55 de răspunsuri

Internaționalizarea start-up-urilor ca măsură de dezvoltare

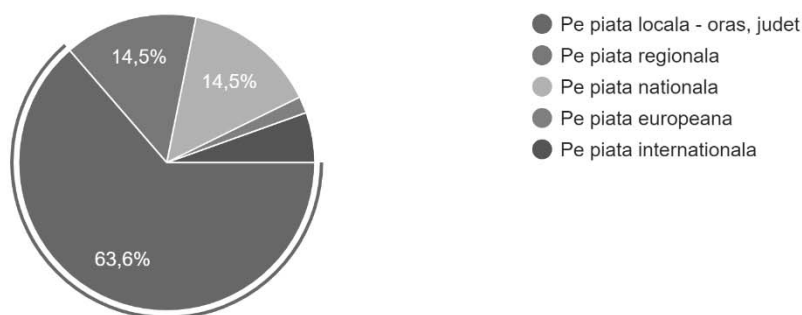
În rândul afacerilor nou-create prin intermediul proiectului "Sus!-Start up Smart!" majoritatea funcționează exclusiv pe piața locală (63,6%), înțelegând prin aceasta nivelul de oraș, maxim județ.

Doar 14,5% activează pe piața regională, respectiv națională, 5,5% la nivel internațional și o singură societate la nivel european. Trebuie să remarcăm că sectorul industriilor creative este singurul care, din totalul respondenților, are o tendință de creștere pe alte piețe.

Pe ce piețe își desfășoară activitatea întreprinderea dumneavoastră?

55 de răspunsuri

Un studiu desfășurat la inițiativa Start-Up Bridge, proiect de internaționalizare al Fundației Romanian Business Leaders (RBL) și realizat de GfK România, cu scopul de a identifica, în premieră, cele mai importante bariere pentru antreprenorii români în desfășurarea activităților de export și de extindere pe piețele externe a fost publicat în iunie 2019 (<https://financialintelligence.ro/studiu-start-up-bridge-ce-nevoi-au-firmele-romanești-in-procesul-de-internaționalizare/>) .

Astfel, cele mai importante bariere interne (care țin de firmă) semnalate de antreprenori în extinderea pe piețele externe sunt menținerea unor prețuri competitive și concurența puternică din piață țintă, în timp ce lipsa sprijinului din partea statului român, birocrăția din România și necunoașterea legilor din țara țintă sunt cele mai semnificative bariere externe enunțate de fondatorii români în procesul de internaționalizare.

Top 5 bariere interne

- Menținerea unor prețuri competitive;
- Concurența puternică din piața țintă;
- Găsirea de parteneri internaționali;
- Marketing adaptat fiecărei piețe/țări;
- Lipsa personalului specializat în activitatea de internaționalizare.

Studiul Start-Up Bridge relevă că lipsa personalului specializat în internaționalizare a reprezentat o barieră pentru 33% dintre firmele românești atunci când s-au extins peste hotare.

Top 5 Bariere externe

- Lipsa sprijinului din partea statului român;

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- Birocrația din România – acte, aprobări necesare;
- Necunoașterea legilor din țara țintă;
- Diferența de cultură;
- Oportunitățile deja existente în România.

Existența unor relații și conexiuni în piața țintă a reprezentat un element de bază pentru 81% dintre antreprenorii români atunci când și-au extins afacerile peste hotare. De asemenea, participarea la târguri de afaceri din străinătate a însemnat un factor determinant în procesul de internaționalizare pentru 54% dintre antreprenorii români.

Ca beneficii directe ale extinderii peste hotare, se remarcă obținerea de venituri mai mari și îmbunătățirea calității serviciilor și a produselor proprii. De asemenea, acumularea de experiență și de expertiză este un beneficiu al internaționalizării pentru 72% dintre antreprenorii români.

Top 5 beneficii percepute ale activității de internaționalizare

- Obținerea de venituri mai mari;
- Îmbunătățirea calității serviciilor/produselor proprii;
- Acumularea de experiență și expertiză;
- Dezvoltarea culturii organizaționale;
- Oportunități de parteneriate strategice.

În ceea ce privește motivele importante pentru care antreprenorii români se internaționalizează, 45% dintre firme s-au dezvoltat extern datorită oportunității de asociere cu un partener din piața țintă, iar 37% dintre antreprenorii români s-au internaționalizat în vederea atragerii unui investitor.

Potrivit studiului Start-Up Bridge, 14% dintre antreprenorii spun că un element de bază în internaționalizare este conectarea sau ajutorul diplomaților români din țara unde s-au extins, iar 12% dintre românii cu afaceri peste hotare s-au extins datorită unui ajutor din partea statului român.

În privința accesului la finanțare, aceasta nu este principala problemă a firmelor românești în procesul de extindere în străinătate. Astfel, lipsa de capital este o barieră în calea internaționalizării pentru 41% dintre antreprenorii de tip intenders (care vor să se extindă peste hotare) și pentru 29% dintre antreprenorii români care s-au internaționalizat deja.

În ceea ce privește barierele personale pentru antreprenorii români care au început procesul de internaționalizare, cele mai importante sunt lipsa de cunoștințe și informații despre piețele țintă și conexiunile limitate cu persoane din țara țintă.

Top 5 bariere personale

- Lipsa de cunoștințe și informații despre piețele țintă;
- Puține conexiuni cu persoane din țara țintă;
- Lipsa de experiență în activități de internaționalizare;

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- Lipsa de curaj;
- Bariera de limbă.

Cele mai importante trei motive identificate ce au dus la eșec în extinderea afacerii peste hotare sunt lipsa de resurse financiare, birocrăția și competiția puternică.

Putem concluziona, analizând informațiile de mai sus, că procesul de internaționalizare depinde în foarte mare măsură de abilitățile și de dorința de creștere a antreprenorului și că poate fi atins prin participarea la inițiative regionale sau europene.

Oportunități pentru antreprenori și cei care doresc să devină antreprenori în Regiunea Nord-Vest

Regiunea Nord-Vest reprezintă un spațiu propice inițiativelor antreprenoriale și creșterii economice, fiind a doua regiune la nivel național ca număr de întreprinderi și a treia regiune ca și contribuție la PIB-ul național, depășită fiind de București Ilfov și Sud-Muntenia. Ținând cont de numărul foarte mare de mari întreprinderi al căror sediu central se află în capitală și de faptul că în regiunea Sud-Muntenia se află doi dintre coloșii economiei românești (Renault și OMV Petrom), putem conchide că regiunea Nord-Vest constituie locul ideal pentru deschiderea și creșterea unei afacerii de tip start-up.

Această concluzie este susținută și de maniera în care a fost proiectată dezvoltarea regiunii pentru următoarea perioadă de programare. Având în vedere faptul că Strategia de dezvoltare a regiunii Nord-Vest are ca și obiectiv general "Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea și autenticitatea locală și stimulând inovarea, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului și creșterii standardului de viață", devine clar faptul că înființarea și dezvoltarea de proiecte antreprenoriale va fi susținută prin accesul la finanțare.

În plus, prin draftul POR NV 2021-2027 se asumă realizarea de investiții care privesc impulsivitatea creșterii și competitivității IMM-urilor, avându-se în vedere: facilitarea investițiilor tehnologice, sprijin pentru internaționalizare, susținerea adoptării tehnologiilor IT&C de către întreprinderi, sprijinirea clusterelor în vederea integrării acestora în lanțuri de valoare europene, susținerea implementării mecanismelor economiei circulare în cadrul întreprinderilor, sprijin pentru crearea de noi întreprinderi. POCIDIF va asigura finanțare pentru dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA).

Ambele programe prevăd finanțarea prin instrumente financiare pentru întreprinderi inovative, linia de demarcație constând în tipurile de instrumente și de beneficiari. Intervențiile privind sprijinirea IMM sunt complementare și cu următoarele programe UE: Erasmus for Young Entrepreneurs (EASME); InvestEU; Digital Innovation and Scale-up Initiative.

În luna octombrie 2019 Guvernul României a aprobat un proiect de lege privind sprijinirea societăților nou înființate prin intermediul incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri, prin care se urmărește înlocuirea cadrului legal existent. Proiectul de lege clarifică unele aspecte metodologice și de interacțiune cu autoritatea administrației publice centrale cu atribuții în domeniul IMM-urilor și

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

simplifică procedura de acordare a titlului de incubator de afaceri prin eliminarea studiului de fezabilitate, precum și a altor reglementări ce îngreunau această procedură. De asemenea, prin proiect se extinde perioada de valabilitate a titlului de incubator de afaceri de la 10 ani la o perioadă nedeterminată și, totodată, este extinsă posibilitatea de finanțare a incubatoarelor de afaceri prin utilizarea oricărei surse legal identificate.

În ultimii ani, în privința structurilor suport pentru afaceri, se poate observa creșterea exponențială a numărului structurilor de nouă generație, cum ar fi birourile de co-working, diferite hub-uri de afaceri, acceleratoare, șamd. Această tendință indică un interes tot mai mare acordat colaborării de către întreprinzătorii tineri, mai ales în sectoarele high-tech, contribuind astfel la accelerarea efectelor de spill-over și schimbul de informații între start-up-urile inovatoare. Majoritatea acestora se regăsesc în județul Cluj, susțin colaborarea în general dintre companii noi și start-up-uri și – chiar dacă nu se adresează unui sector anume – au o componentă importantă de IT. Cu toate acestea în ultima perioadă au început să apară și structuri cu accent pe domenii specifice.

Lista locațiilor de coworking sunt completate de acceleratoarele de afaceri, misiunea acestora fiind de a îmbunătăți ecosistemul startup-urilor, ajutându-le să se dezvolte rapid pe ramura internațională.

La nivelul **Strategiei de Dezvoltare Regională**, a fost desemnat ca și obiectiv general "Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea și autenticitatea locală și stimulând inovarea, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului și creșterii standardului de viață", obiectivul specific numărul 1 fiind "**Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare**".

Pentru atingerea acestui obiectiv au fost propuse următoarele direcții de acțiune:

1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri

Acțiuni orientative:

- Promovarea antreprenoriatului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri, parcurilor tehnologice și științifice, inclusiv parcuri smart cu impact la nivel regional
 - Sprijin pentru dezvoltarea de noi întreprinderi în domenii competitive la nivel regional și național
 - Susținere pentru dezvoltarea activității întreprinderilor existente și creșterea productivității, în special în domeniile cu valoare adăugată mare (infrastructura, servicii și formare)
- Structuri de sprijin suport pentru afaceri, inclusiv în mediul rural
- Sprijinirea cooperării prin susținerea de structuri asociative și stimularea legăturilor de afaceri și tehnologie atât la nivel național cât și internațional, sprijinirea internaționalizării IMM-urilor)
- Sprijin pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare (participare la evenimente și târguri de promovare internaționale, evenimente de match-making, derularea de campanii de promovare și misiuni comerciale, etc.)
- Investiții în active corporale și necorporale în microîntreprinderi, inclusiv scale-up, în vederea creșterii ratei de supraviețuire a acestora
- Suport în accesarea de instrumente financiare diversificate și complementare.

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660

1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă

Acțiuni orientative:

- Sprijin pentru firmele noi, în toate stadiile TRL, pentru susținerea inovatorilor radicali și disruptivi, pentru susținerea potențialului lor de creștere a acestora și pentru a scădea rata de eșec.
- Sprijin pentru firmele inovatoare existente, în special a inovatorilor sociali și a firmelor cu potențial mare de creștere (rata de creștere a cifrei de afaceri de peste 10% anual în ultimii doi ani), pentru scalare (scale-up), pentru trecerea de la concept până la produs și dezvoltarea unui prototip minim viabil (MVP)
- Dezvoltarea și susținerea activității unor structuri colaborative de management a inovării, pepinieră de inițiative colaborative între CDI și întreprinderi, de tipul rețele/ observatoare, consorții regionale de inovare/ hub-uri de inovare / DIH / centre de resurse/ clustere.
- Activități de cercetare-inovare atât pentru organizații de cercetare cât și pentru întreprinderi realizate prin cooperare intra-regională în domenii RIS3 (informare, promovare, parteneriate și proiecte promovate de acestea), inclusiv intervenții aliniate KIC;
- Activități de cercetare industrială și/sau dezvoltare experimentală, derulate individual sau în colaborare;
- Activități CDI în întreprinderi, aferente specializării inteligente la nivel regional (abordare pe lanțul valoric al inovării – activități CDI, valorizare produse/servicii);
- Activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, de învățământ superior și de competență, inclusiv colaborarea în rețea;
- Activități de inovare, inclusiv inovare de proces și organizațională.

1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat

Acțiuni orientative:

- Facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, astfel: Investiții în active corporale și necorporale/ linii pilot, testare prototipuri, audit energetic, eficiență energetică, certificare produse/servicii
- Noi tehnologii (IoT, automatizare, robotică, inteligența artificială)
- Design industrial, inclusiv inovare bazată pe design
- Digitalizare la nivelul proceselor de producție
- Investiții la nivel de companie pentru achiziționarea de servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală
- Customizare de masă (imprimare 3D, manufacturare digitală directă)
- Crearea și dezvoltarea infrastructurilor de inovare și transfer tehnologic (ITT), fizice sau digitale, în scopul facilitării interacțiunii între mediul CDI și mediul de afaceri și comercializării rezultatelor CDI, inclusiv dezvoltarea unor noi tipuri de infrastructuri care facilitează transferul tehnologic (de ex. demo-lab, living lab, fab lab, makers-space etc.) și a serviciilor aferente
- Sprijin acordat pentru desfășurarea serviciilor de TT, inclusiv prin dezvoltarea unor noi tipuri de servicii de transfer tehnologic corelate cu nevoile mediului de afaceri, consultanță specializată în afaceri sau investiții pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării în parteneriat între IMM-uri și ITT.

1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale

Acțiuni orientative:

- Securitate cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare, inclusiv sprijin pentru inițierea de start-up-uri / spin-off-uri în domeniul securității cibernetică
- Sprijinirea digitalizării în mediul universitar și dezvoltării universităților ca "poli" de competențe în domeniul digital, inclusiv prin crearea și dezvoltarea unor platforme digitale, baze de date și biblioteci virtuale, laboratoare, dotare tehnică și echipamente (de ex.: live streaming, projection, video mapping)
- Investiții pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a microîntreprinderilor și IMM-urilor (adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri, inclusiv Hub-urilor Inovative Digitale (DIH)).

În condițiile asigurării finanțării pentru direcțiile strategice asumate la nivel de regiune, devine clar că oportunitățile oferite pentru antreprenori în Nord-Vestul țării sunt considerabile și pot asigura dezvoltarea și creșterea unei afaceri de anvergură.

Planul De Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027 elaborat de ADR Nord-Vest - <https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2020/10/PDR-Nord-Vest-2021-2027-1.pdf>

Documente emise de Institutul Național de Statistică, dintre care enumerăm

- o Tendințe în evoluția activității economice - <https://insse.ro/cms/ro/content/tendin%C8%9Be-%C3%AEn-evolu%C8%9Bia-activit%C4%83%C8%9Bii-economice-51>
- o Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor din România 2020 - <https://insse.ro/cms/ro/tags/seria-statistica-de-intreprinderi-intreprinderi-noi-si-profilul-intreprinzatorilor-0>
- o Principalii indicatori economico-sociali la nivel regional

Operațiuni în registrul central al comerțului – sinteză statistică a datelor din registrul central al comerțului - <https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici?id=246>

Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (Ris3 N-V) 2021-2027 - <https://www.nord-vest.ro/strategia-de-specializare-inteligenta-a-regiunii-de-dezvoltare-nord-vest-ris3-n-v-2021-2027/>

POR NV 2021-2027 Draft - <https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2020/10/POR-NV-2021-2027-29sept20-draft1-1.pdf>

Barometrul afacerilor de tip start-up din România 2019 - https://www.impacthub.ro/wp-content/uploads/2020/09/public-EY_Barometrul-startup-urilor-din-Romania-2019.pdf

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Startup-uri, scaleup-uri și antreprenoriatul în România -

https://rio.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/report/Romania_summary%20report.pdf

The Global Skills Index - <https://www.coursera.org/gsi>

EU Start-up Monitor - <http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf>

Studiu Frames – *Profilul omului de afaceri în 2019* - <https://framesmedia.ro/blog/studiu-frames-profilul-omului-de-afaceri-in-2019-intre-40-si-45-de-ani-studii-superioare-casatorit/>

Roxana Carmen Cordoș "Antreprenoriat. Suport de curs" -

http://www.mim.utcluj.ro/uploads/pages/13_Antreprenoriat_D2.pdf

Studiu ejobs - <https://financialintelligence.ro/studiu-ejobs-5-din-10-romani-isi-doresc-sa-fie-antreprenori-sau-freelanceri/>

Sondaj inițiat de CNIPMMR - <http://cnipmmr.ro/2020/03/16/apelul-de-sustinere-al-imm-urilor-in-lupta-cu-covid-19/>

Studiul bariere în procesul de internaționalizare - <https://financialintelligence.ro/studiu-start-up-bridge-ce-nevoi-au-firmele-romanesti-in-procesul-de-internationalizare/>

PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Schema de ajutor de stat România Start Up Plus

Denumire proiect: „SUS!-Start Up Smart!”

Cod MySms: 106660